

**40 HADITHE
NGA
IMAM XHEVADI**

(Paqja qoftë mbi të!)

Tiranë, 2022

Titulli: **40 hadithe nga imam Xhevadi**
(*Paqja qoftë mbi të!*)

I përzgjedhi dhe i përktheu: **Elisabeta Feza**

Recensent: **Vullnet Merja**

Redaktoi: **Jerida Kulla**

Korrekttoi: **Vjollca Karaj**

Përkujdesja kompjuterike: **SabrieFeza**

Kopertina: **SabrieFeza**

Botoi: Shoqata “Flladi” –Tiranë, 2022

**Me emrin e Allahut, të
Gjithëmëshirshmit, Mëshirëplotit**

Falënderimet i takojnë Allahut të Madhëruar. Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi Profetin Muhamed, mbi familjen e tij të pastër dhe mbi shokët e tij të zgjedhur!

Es Selamu alejkum ue rahmetullahi ue berakatuhu!

(Paqja, mëshira dhe begatitë e Allahut qofshin mbi ju!)

Imam Muhamed Xhevadi

(Paqja qoftë mbi të!)

Imam Muhamed Xhevadi (*Paqja qoftë mbi të!*) lindi në muajin Ramazan, në vitin 195 Hixhri, në Medinen e ndritur. U rrit nën kujdesin e babait të tij, imam Ridhait (*Paqja qoftë mbi të!*), i cili e ushqente me moralet e Imamtit. Ai erdhi në një periudhë të trazuar politike, kontradikta midis kalifatit abasit, midis Eminit dhe Me'munit. Këto ndodhi dhe situata nuk përfundonin pa dhënë ndikimin e tyre në jetën e imam Ridhait dhe imam Xhevadit (*Paqja qoftë mbi ta!*).

Me'muni i drejtoi sytë tek imam Ridhai (*Paqja qoftë mbi të!*) dhe e ftoi në kryeqytetin e kalifatit të tij, në Merva. Imam Ridhai (*Paqja qoftë mbi të!*) u detyrua ta pranojë, edhe pse kundërshtoi shumë. Para se të drejtohej për në Merva, imam Ridhai (*Paqja qoftë mbi të!*) mori me vete djalin e tij, Xhevadin (*Paqja qoftë mbi të!*) dhe u nisën nga Medineja për në Mekë, për të vizituar shtëpinë e Allahut të Madhëruar dhe t'i japin asaj lamtumirën. Imam Ridhai (*Paqja qoftë mbi të!*) bëri tavaf rreth Qabes, së bashku me djalin e tij katërvjeçar, Xhevadin (*Paqja qoftë mbi të!*).

Për këtë çështje, Ebu Fet'h El- Erbilij në librin "Keshful gumeti fi ma'rifetul eimeti", ka transmetuar fjalët e Umejete ibn

Aliut: “Unë isha me Ebu Hasanin (Ridhain) (Paqja qoftë mbi të!) në Mekë, për të bërë ritualin e Haxhit. Më pas shkoi në Horasan. Me të ishte djali i tij, Ebu Xhaferri, Xhevadi (Paqja qoftë mbi të!). Ebu Hasani, kur përfundoi tavafin, u kthye te Mekami i Ibrahimit (Paqja qoftë mbi të!) dhe fali namaz. Ebu Xhaferri vazhdonte tavafin në krah të shoqëruesit. Kur mbërriti te Guri i Zi, u ul tek ai. Ai ndenji një kohë të gjatë në atë vend.

- Çohu, t’u bëfsha kurban! - i tha shoqëruesi.

- Nuk dua ta lë vendin tim, derisa të dojë Zoti, - iu përgjigj.

Në fytyrën e tij u pa trishtimi. Shoqëruesi shkoi tek imam Ridhai (*Paqja qoftë mbi të!*).

- T'u bëfsha kurban! - foli shoqëruesi. - Ebu Xhaferri (*Paqja qoftë mbi të!*) është ulur te Guri i Zi dhe nuk pranon të ngrihet.

Ebu Hasani (*Paqja qoftë mbi të!*) u çua dhe shkoi tek Ebu Xhaferri (*Paqja qoftë mbi të!*).

- Çohu, o i dashuri im!

- Unë nuk dua të ndahem prej këtij vendi.

- O i dashuri im, çohu!

- Si të çohem dhe t'i jap lamtumirën Shtëpisë së Allahut, si ai që nuk do të kthehet tek ajo?

- Çohu, o i dashuri im!

Dhe ai u çua.¹ Imam Xhevadi (*Paqja qoftë mbi të!*) e ndjeu në zemrën e tij zjarrin e ndarjes dhe hidhërimin e largimit prej babait të tij. E kuptoi se pas kësaj dite nuk do të takoheshin më. Atij iu bë shumë i rëndë kthimi vetëm në Medine dhe ndarja prej babait të tij, sidomos kur lexoi në letrën e lamtumirës se ai nuk do të kthehej. Momentet e lamtumirës mbaruan dhe ora e ndarjes u afrua. Imami Xhevadi (*Paqja qoftë mbi të!*) u kthye në Medine, duke

¹ "KeshfulGumeti", vëll. 3, f. 152.

mbajtur mallin e dashurisë. Babai i tij u drejtua për në Merva. Zemra e tij rrihte për nga rruga e Medines dhe shoqëronte me sy karvanin e Xhevadit të dashur.

Letrat e imam Ridhait (*Paqja qoftë mbi të!*) për djalin e tij, Xhevadin (*Paqja qoftë mbi të!*)

Imam Ridhai (*Paqja qoftë mbi të!*) mbërriti në Merva dhe qëndroi në kryeqytetin e kalifatit abasit. Zemra i rrihte fort për djalin e tij, Xhevadin (*Paqja qoftë mbi të!*). Që atje filloi t'i niste letra dhe të interesohej për të, duke e porositur dhe duke i dërguar këshilla. Historianët përmendin se imam Ridhai (*Paqja qoftë mbi të!*) i shkruante djalit të tij dhe në ato shkrime ndihej lartësimi dhe fama për Xhevadin (*Paqja qoftë mbi të!*), duke e quajtur Ebu Xhaferr.

Historia ka ruajtur për ne disa prej atyre letrave. Shejh Suduku, në librin e tij “Ujunul Akhbaru Ridha (*Paqja qoftë mbi të!*)”, ka përmendur hadithin e ardhur nga Ahmed ibn Muhamed ibn ebu Nasër El-Bizantij, i cili, pasi ka përmendur transmetuesit që ia sollën, thotë: “Unë lexova letrën e Ebu Hasan Ridhait (*Paqja qoftë mbi të!*), që i dërgonte Ebu Xhaferrit (Xhevadit): ‘O Ebu Xhaferr, më njoftuan se ndjekësit, kur hipin, të nxjerrin ty prej derës së vogël. Veprimi i tyre është koprraci, me qëllim që asnjë të mos marrë mirësi nga ti. Unë të pyes për hakun tim tek ti, që hyrja dhe dalja e jote të mos jenë vetëm prej derës së madhe. Nëse del jashtë (në tregje, në mjedise të përgjithshme), të kesh me vete ar dhe argjend. Pastaj,

kushdo që të kërkon, jepi atij. Nëse ndonjë prej xhaxhallarëve të tu kërkon prej teje, mos i jep më pak se pesëdhjetë dinarë. Nëse jep më shumë, nuk është problem. Nëse ndonjë prej hallave të tua të kërkon diçka, mos i jep më pak se njëzet e pesë dinarë. Nëse jep më shumë, është akoma më mirë. Unë dua që Zoti të të lartësojë ty, prandaj shpenzo dhe mos u frikëso!”²

Muhamed ibn Isa ibn Zijadi ka thënë: “Unë ndodhesha në sallonin e Ebu Abadit dhe pashë një shkresë. Unë i pyeta ata se çfarë ishte ajo dhe ata m’u përgjigjën se ishte letra e Ridhait (*Paqja qoftë mbi të!*), për djalin e tij, Xhevadin, e ardhur nga

² “Ujunul Akhbaru Ridha (a.s)”, vëll. 2, f. 8.

Horasani. I kërkova të ma japin dhe, kur e hapa, lexova: ‘Bismilahir Rrahmanir Rrahim! Zoti të shtoftë jetën dhe të mbroftë prej armiqve të tu, or bir! T’u bëfsha kurban! T’i sqarova ty pasuritë e mia. Jam akoma gjallë. Kam shpresë që Allahu të t’i forcojë marrëdhëniet me të afërmit e tu dhe me ndjekësit, Musain dhe Xhaferrin (*Allahu qoftë i kënaqur prej tyre!*). Seidetu është grua e fortë. Allahu të ka zgjeruar mirësitë. O biri im, t’u bëfsha kurban!”

Nëpërmjet këtyre letrave duket qartë interesimi dhe përkujdesja e imam Ridhait (*Paqja qoftë mbi të!*) për djalin e tij, Xhevadin (*Paqja qoftë mbi të!*), me qëllim që ta përgatisë dhe ta edukojë me edukim të veçantë, të përshtatshëm për pozicionin që

e priste. Imam Ridhai (*Paqja qoftë mbi të!*) shqetësohej për formimin e personalitetit të të birit dhe i shkruante fjalë dhe shprehje krenarie dhe madhështie, duke e quajtur Ebu Xhaferr, që kur ishte djalosh i vogël. Këto këshilla dhe ky edukim që i bënte imam Ridhai (*Paqja qoftë mbi të!*) djalit të tij, Xhevadit (*Paqja qoftë mbi të!*), duke e përgatitur për udhëheqjen e Imamtit, duken qartë në letrat që i dërgonte atij. Ai i kërkonte, që të dilte në sheshe e tregje, me qëllim që të ballafaqohej me njerëzit, të bashkëpunonte me ta, që ndjenjat e tij të përqendroheshin në zemër, të praktikonte misionin e dhënies së bamirësisë dhe të kryente nevojat e njerëzve, ashtu siç kërkonin.

Në letrën e dytë duket qartë plani i përgatitjes dhe i edukimit të personalitetit të Xhevadit (*Paqja qoftë mbi të!*), duke i dhënë të drejtën e shpenzimit të parave të tij. Ai e nxiste të forconte marrëdhëniet me Beni Hashimin dhe ndjekësit e Ehli Bejtit (*Paqja qoftë mbi të!*), për të praktikuar misionin e udhëheqjes, derisa të rritej dhe të bëhej i njëjtë me baballarët e tij, prej Ehli Bejtit (*Paqja qoftë mbi të!*).

Imamati i imam Xhevadit

(Paqja qoftë mbi të!)

Koha e kalimit të Imamtit tek imam Xhevadi (*Paqja qoftë mbi të!*) ishte e rrethuar me probleme të rrezikshme. Dialogët dhe diskutimet u shtuan rreth personalitetit të imam Xhevadit (*Paqja qoftë mbi të!*), për shkak të moshës së vogël, pasi nuk kishte arritur moshën e pjekurisë. Ishte afërsisht shtatë vjeç, kur babai i tij vdiq.

Historia ka regjistruar mjaft biseda dhe dialogë rreth personalitetit të imam Xhevadit (*Paqja qoftë mbi të!*) dhe zgjuarsisë

së tij për të marrë postin e Imamitit. Të gjithë dijetarët, transmetuesit e haditheve dhe myslimanët, në përgjithësi, u interesuan për këtë çështje të rrezikshme. Të gjithë myslimanët e dinin se vija e Imamitit tek Ehli Bejti (*Paqja qoftë mbi të!*) është e vazhdueshme dhe imam Ali ibn Musa Ridhai (*Paqja qoftë mbi të!*) ka qenë më i njohuri i dijetarëve dhe i udhëheqësve politikë gjatë kohës së tij. Atëherë kush do të jetë imami pas tij? Të gjithë pyetnin dhe kishin një zbrazëti, sepse mosha e Xhevadit ishte e vogël, me përjashtim të besimtarëve të sinqertë dhe atyre që kuptonin të vërtetat e gjëra. Për këtë, ndjekësit e Ehli Bejtit, të të gjitha shkallëve, grumbulloheshin dhe diskutonin çështjen

e Imamtit, se kush do të zinte vendin e Ali Ridhait (*Paqja qoftë mbi të!*).

Shejh Mexhlisi ka transmetuar nga libri “Ujnul mu’xhizat” disa ngjarje, që ndodhën në atë periudhë të vështirë. “Ishte sezoni i Haxhit. Tetëdhjetë teologë dhe dijetarë nga Bagdadi dhe zona të tjera u grumbulluan dhe shkuan në Haxh. Iu drejtuan Medines, për të parë Ebu Xhaferin (*Paqja qoftë mbi të!*). Ata shkuan në shtëpinë e Xhaferr Sadikut (*Paqja qoftë mbi të!*), sepse ajo ishte e zbrazët. U ulën në një qilim të madh. Tek ata erdhi Menari.

- Ky është i biri i Profetit Muhamed (*Paqja e bekimi i Allahut qoftë mbi të dhe mbi familjen e tij!*), - u tha ai, duke treguar

Abdullah ibn Ebu Xhaferrin dhe jo imam Xhevadin (*Paqja qoftë mbi të!*). - Kush dëshiron ta pyesë, le ta pyesë atë.

Atë e pyetën për disa gjëra, por ai nuk u përgjigj ashtu siç duhet. Kjo gjë i habiti dhe i hutoi ndjekësit.

- Nëse do ishte Ebu Xhaferi (*Paqja qoftë mbi të!*), nuk do përgjigjej kështu si Abdullahu dhe ne do të vazhdonim pyetjet. - thanë teologët, duke u çuar për t'u larguar.

Papritur u hap dera dhe hyri shoqëruesi.

- Ky është Ebu Xhaferri (*Paqja qoftë mbi të!*), - tha shoqëruesi.

Të gjithë u çuan dhe e pritën atë, duke e përshëndetur. Ebu Xhaferri (*Paqja qoftë mbi të!*) kishte veshur dy këmisha, çallmën dhe pantofla. Pastaj u ul. Shumë shpejt u vendos qetësia dhe pyetësi që pyeti më parë, u çua dhe e pyeti Imamin. Ai iu përgjigj ashtu siç duhet. Ata u gëzuan, u lutën për të dhe e lavdëruan. Pastaj i thanë se xhaxhai i tij, Abdullahu, iu përgjigj kështu.

- La ilahe ilall'illah. - filloi të flasë Ebu Xhaferri (*Paqja qoftë mbi të!*). - O xhaxha, kjo është diçka e madhe tek Zoti i Madhëruar. Kur të qëndrosh para Zotit nesër dhe të të thotë ty: 'Përse u jep përgjigje robëve të mi,

kur në mesin e umetit gjendet një më i ditur se sa ti?!³

Në një hadith të Ali ibn Xhaferrit, xhaxhai i imam Ridhait (*Paqja qoftë mbi të!*), i cili jetoi në kohën e vëllait të tij, imam Musa ibn Xhaferrit, në kohën e djalit të vëllait të tij, Ali ibn Musa Ridhait (*Paqja qoftë mbi të!*) dhe në kohën e Xhevadit (*Paqja qoftë mbi të!*), thuhet: “Allahu e ndihmoi Ebu Hasanin (Ridhain), kur vëllezërit dhe xhaxhallarët e tij e kundërshtuan”. Ai përmendi një hadith dhe e përfundoi fjalën e tij. “Unë u çova dhe kapa dorën e Ebu Xhaferr Muhamed ibn Ali Ridhait

³ “Biharul Enuar”, vëll. 50, f. 99.

(Paqja qoftë mbi të!) dhe i thashë: ‘Dëshmoj në Zot, ti je imami im!’⁴

Ky hadith dhe ai që përmendëm më lart e të tjerë të ngjashëm me ta, na e bëjnë të qartë interesimin dhe përkujdesjen e madhe rreth çështjes së Imamatit, pas vdekjes së imam Ridhait (*Paqja qoftë mbi të!*). Gjithashtu, duket qartë mosha e imam Xhevadit (*Paqja qoftë mbi të!*), i cili lindi në vitet e fundit të jetës së babait të tij. Kjo gjë shkaktoi zemërim te ndjekësit e Ehli Bejtit (*Paqja qoftë mbi të!*) për vijën e Imamatit, pas imam Ridhait (*Paqja qoftë mbi të!*). Ata gjithmonë e pyetnin atë, kudo që takoheshin dhe ai i siguronte se imam, pas

⁴ “Biharul Enuar”, vëll. 50, f. 21.

tij, do të jetë djali i tij dhe se ai do të lindë. Kur lindi imam Xhevadi (*Paqja qoftë mbi të!*), ishin të njëjtat pyetje që i shtroheshin imam Ridhait (*Paqja qoftë mbi të!*): A nuk është i vogël Xhevadi? Si ka mundësi, që të mbajë përgjegjësinë e Imamatit dhe çështjet e tij, kur ai është kaq i vogël? Imam Ridhai (*Paqja qoftë mbi të!*) i siguronte ata se imam, pas tij, do të ishte Muhamed Xhevadi (*Paqja qoftë mbi të!*).

Ali ibn Esbati ka transmetuar hadith nga Jahja ibn Sanai. Ai shkoi një ditë tek Ebu Hasani (Ridhai) në Mekë dhe e gjeti duke ushqyer Ebu Xhaferrin me banane.

- T'u bëfsha kurban! Ky është i linduri i bekuar? - e pyeti Jahja ibn Sanai.

- Po, o Jahja, ky është i linduri dhe më i bekuari, që nuk ka të ngjashëm me të në këtë kohë, për sa i përket çështjeve të Islamit. - u përgjigj Ebu Hasani (Ridhai).⁵

Ibn Kuluvijetu ka transmetuar nga Kulejni, nga Hysejn ibn Muhamedi, nga Hajrani, nga babai i tij, i cili ka thënë se një ditë ndodhej tek Ebu Hasani (Ridhai), në Horasan.

- O zotëria im, nëse Imamati është tek ti, ku do të jetë pastaj? – e pyeti një person.

- Tek Ebu Xhaferri, djali im, - iu përgjigj Ebu Hasani (Ridhai).

⁵ “Biharul Enuar”, vëll. 50, f. 35.

- Po ai është i vogël.

- Allahu i Madhëruar e dërgoi Isain (*Paqja qoftë mbi të!*) Profet, mbajtës të Sheriatit, në moshë më të vogël se sa moshë e Ebu Xhaferrit.⁶

Muamar ibn Hal'ladi ka thënë: "Unë dëgjova Ridhain (*Paqja qoftë mbi të!*) që thoshte: 'Ju nuk keni nevojë për të. Ja ku është Ebu Xhaferrit. Unë i kam dhënë vendin tim dhe e kam ulur në karrigen time. Te ne, Ehli Bejti, të vegjlit tanë trashëgojnë të mëdhenjtë tanë'".⁷

⁶ "Biharul Enuar", vëll. 50, f. 24.

⁷ Ibn Sabag El-Malikij, "Fusulil Muhimetu".

Gjithashtu, dijetarët, teologët e pohuan Imamatin e tij, edhe pse ishte në moshë të vogël. Edhe Me'muni e pohon këtë gjë, kur bëri publike martesën e vajzës së tij, Umu Fadëllin, me imam Xhevadin (*Paqja qoftë mbi të!*). Në anën tjetër, gjejmë kadiun e shtetit abasit, në atë kohë Jahja ibn Ekthemin, i cili e pohon Imamatin e imam Xhevadit (*Paqja qoftë mbi të!*), dhe të njohurit e Beni Abasit u detyruan të dorëzohen para shkallës së lartë të dijeve që kishte imam Xhevadi (*Paqja qoftë mbi të!*), pasi ishin të pranishëm në diskutimin që u bë mes Xhevadit (*Paqja qoftë mbi të!*) dhe Jahja ibn Ekthemit, në pallatin e Me'munit (kalifi abasit). Njerëzit e kundërshtuan Me'munin, për martesën e

vajzës së tij me imam Xhevadin (*Paqja qoftë mbi të!*).

- Për sa i përket djalit të tij (Ridhait), Muhamedin, unë e zgjodha se ai është më i lartë se dijetarët dhe të njohurit, megjithëse është i vogël në moshë, - u tha ai atyre.

- Ky djalë është i vogël e çfarë diturie dhe urtësie gjendet tek ai?! - iu drejtuan ata. - Lëre atë, o prijës i besimtarëve, të mësojë, pastaj bëj çfarë të duash!

- Më duket se ju dyshoni te fjalët e mia?! - iu përgjigj ai. - Nëse doni, sprovoheni ose sillni një person ta sprovojë, pastaj thoni çfarë të doni për të.

- A na lejon ta bëjmë këtë gjë?

- Po.

Ata dolën prej tij. Mendimtarët u mblodhën te Jahja ibn Ekthemi. Ky do të përballlej me Xhevadin (*Paqja qoftë mbi të!*). Të gjithë u grumbulluan te Me'muni. Të pranishmit ishin jo vetëm njerëz të zakonshëm, por edhe personalitete të njohura të asaj kohe. Jahja ibn Ekthemi iu afrua imam Xhevadit (*Paqja qoftë mbi të!*) dhe e pyeti për disa çështje. Imam Xhevadi (*Paqja qoftë mbi të!*) iu përgjigj me përgjigje të mrekullueshme dhe i sqaroi ashtu siç duhej.⁸

Një prej pyetjeve që Jahja i bëri imam Xhevadit (*Paqja qoftë mbi të!*), ishte:

⁸ Ibn Sabag El-Malikij, "Fusulil Muhimetuf".

“Çfarë do të thuash për atë person, që ka veshur ihramin (rrobat e Haxhit) dhe bën gjueti?” Ebu Xhaferri (*Paqja qoftë mbi të!*) i tha: “Në hallall apo në haram; i ditur ka qenë apo i paditur; e vrau me qëllim apo gabimisht; vrasësi ka qenë i vogël apo i madh; i lirë apo i robëruar; fillues për vrasje apo rikthyes; ka qenë shpend apo diçka tjetër; prej të vegjëlve apo prej të mëdhenjve; këmbëngulës apo pendues; ka qenë natë apo ditë, kur bëri gjueti; ka pas veshur ihramin për Umre apo për Haxh?”

Jahja nuk ishte në gjendje të përgjigjej”.⁹ Të gjithë u dorëzuan dhe e

⁹ “Mesudi i thbatul vasijetu”, Botimi Exhetit, f. 189.

pohuan Imamatin e imam Xhevadit (*Paqja qoftë mbi të!*), me qëllim që vija e baballarëve të tij të mos shkëputej dhe ai të jetë vazhdues i predikimit të Shpalljes hyjnore, dhe të mbajë përgjegjësinë e udhëheqjes, si në anën politike, ashtu edhe atë të dijes.

Pozita dijetare e imam Xhevadit *(Paqja qoftë mbi të!)*

Imam Xhevadi (*Paqja qoftë mbi të!*), gjatë gjithë kohës që ishte imam, që zgjati afërsisht shtatëmbëdhjetë vjet, ndihmoi në pasurimin e shkollës së Ehli Bejtit (*Paqja qoftë mbi të!*), me dituri, mbrojtje trashëgiminë e medresesë, e cila në atë kohë dallohej në mbështetjen e saj të Kur'ani dhe Suneti i Profetit Muhamed (*Paqja e bekimi i Allahut qoftë mbi të e mbi familjen e tij!*), duke zbërthyer dhe duke nxjerrë ligjet e nevojshme për njerëzit. Medreseja e Ehli Bejtit (*Paqja qoftë mbi të!*) kujdesej për njohuritë dhe dituritë

mendore, për të cilat ndihmuan imamët dhe nxënësit e tyre, duke i rritur dhe duke i zgjeruar ato, derisa u bënë mur i fortë për mendimin dhe Sheriatin islam.

Në vijën e diturisë, imam Xhevadi (*Paqja qoftë mbi të!*) u mbështet në disa mënyra, njëllonj si baballarët e tij. Po përmendim më të njohurat.

1- Mënyra e studimit dhe e mësimit të dijeve të dijetarëve dhe të aftëve, për të kuptuar njohuritë e Sheriatit. Ai i nxiste ata të shkruanin thëniet që e kishin burimin tek Ehli Bejti (*Paqja qoftë mbi të!*) dhe i urdhëronte t'i botonin në kapituj të ndarë dhe t'i shpërndanin ato botime, me qëllim që njohuritë e Sheriatit të sqaroheshin sa

më shumë dhe myslimanët t'i mësonin dhe t'i zbatonin. Ky rol i imam Xhevadit (*Paqja qoftë mbi të!*) ishte i njëjtë me atë që zbatuan baballarët e tij. Dijetarët e hadithit përmendin shumë sahabë të imam Xhevadit (*Paqja qoftë mbi të!*), që u edukuan dhe morën prej tij dhe prej baballarëve të tij, dituritë dhe njohuritë islame. Kështu, ata u bënë urë lidhëse midis imamit dhe umetit.

Shejh Tusi, në librin e tij "El-Rixhal", i ka regjistruar sahabët e imam Xhevadit (*Paqja qoftë mbi të!*) dhe transmetuesit e haditheve, të cilët i morën dituritë e tyre prej tij. Ata janë afërsisht njëqind persona dhe prej tyre ishin dy gra. Të gjithë shkruan libra në fusha të

ndryshme të diturisë dhe njohurive islame, jo vetëm duke e pasuruar së tepërmi dijen, por duke e zgjeruar mendimin e drejtë islam.

2- Mënyra e dytë ka qenë përhapja e dijes, e njohurisë, zgjerimi i rrethit të thirrjes islame, njohja me mendimin islam dhe forcimi i bazave të Sheriatit sipas rrugës së Ehli Bejtit (*Paqja qoftë mbi të!*). Imam Xhevadi (*Paqja qoftë mbi të!*), së bashku me baballarët e tij, u mbështetën në emërimin e përfaqësuesve dhe shpërndarjen e tyre në të gjitha zonat islame, me qëllim që të jenë thirrës në islam dhe predikues të ligjeve islame. Shumicën e veprimeve i bënë në fshehtësi, për shkak të kontrolleve të qeverisë.

3- Prej mënyrave të rëndësishme dhe ndikuese, që ndoqi imam Xhevadi (*Paqja qoftë mbi të!*) për përhapjen e mendimit islam, kulturimin e umetit, mbrojtjen e Sheriatit dhe pastërtinë e tij, ka qenë mënyra e dialogëve dhe e diskutimeve. Librat e historisë kanë regjistruar lloje të ndryshme dialogësh, në të gjitha fushat e diturisë.

Situata politike në kohën e imam Xhevadit (Paqja qoftë mbi të!)

Periudha politike në kohën e imam Xhevadit (*Paqja qoftë mbi të!*) ishte e dallueshme nga të parat, sepse në këtë periudhë u lehtësuan torturimet dhe terrori, për imamët e Ehli Bejtit (*Paqja qoftë mbi të!*) dhe ndjekësit e tyre. Kjo ka qenë periudha e Me'munit dhe e Mu'tasamit.

Por nga ana tjetër, ajo ka qenë periudha e konfliktit midis forcave abasite, për shkak të vrasjes së Eminit prej Me'munit, dhënies së vilajetit të Ahdit imam Ridhait (*Paqja qoftë mbi të!*), martesës

së tij me vajzën e Me'munit dhe martesës së imam Xhevadit me vajzën e Me'mun umu Fadëllit. Të gjitha këto veprime, favorizime që i bëri familjes së imam Aliut, pas Profetit Muhamed (*Paqja e bekimi i Allahut qoftë mbi të dhe mbi familjen e tij!*), në kohën e imam Xhevadit (*Paqja qoftë mbi të!*), u bënë për të vetmin qëllim, të qetësonte mendimin për Ehli Bejtin (*Paqja qoftë mbi të!*) dhe të thithte shpirtin e revolucionit prej alevive. Edhe pse veproi kështu, Me'muni u ballafaqua me disa revolucione alevite.

Imam Xhevadi (*Paqja qoftë mbi të!*) dhe puna e tij politike

Po të studiojmë me vëmendje dokumentet e ardhura nga imam Xhevadi (*Paqja qoftë mbi të!*) (shkrime dhe hadithe), si dhe qëndrimin e shtetit abasit ndaj tij, jemi në gjendje të kuptojmë se imam Xhevadi (*Paqja qoftë mbi të!*) ka qenë në krye të shtetit, si nga ana politike, ashtu edhe ideologjike. Ai zbatonte rolin e tij në fshehtësi.

1– Letrat

Historia ka regjistruar disa prej letrave të imam Xhevadit (*Paqja qoftë mbi*

të!), drejtuar shokëve, ndjekësve të tij. Këto letra sqarojnë më së miri rolin aktiv të Imamit në anën politike. Leximi me vëmendje i atyre letrave dhe studimi i situatës politike shoqërore, paraqesin vërtetësitë e mëposhtme: 1- Imam Xhevadi (*Paqja qoftë mbi të!*) ka qenë në krye të kësaj kështjelle politike, ideologjike dhe i drejtonte me urtësi të gjitha zonat islame. 2- Fshehtësia dhe mbështetja te përfaqësuesit në transmetimin e ligjeve dhe mendimeve të sakta islame, thirrja në vijën e Ehli Bejtit (*Paqja qoftë mbi të!*), si përfaqësuesi origjinal i Islamit, përhapja e Imamatit të tyre dhe shfaqja e dashurisë për ta. 3- Ndihamat ekonomike që i vinin imam Xhevadit (*Paqja qoftë mbi të!*) prej ndjekësve dhe përfaqësuesve të tij, ai i

shpenzonte nëpër aktivitetet dhe veprimet e tij në predikim.

2- Hadithet dhe testamentet

Prej dokumenteve historike, të cilat sqarojnë punën politike të imam Xhevadit (*Paqja qoftë mbi të!*), janë hadithet dhe porositë drejtuar shokëve të tij, për të punuar në fshehtësi, që të kenë kujdes, të mos bien në humnerën e gabimeve, ashtu siç kanë rënë ndjekësit e Ehli Bejtit (*Paqja qoftë mbi të!*) para tyre. Ndër ato këshilla dhe porosi të imam Xhevadit, përmendim:

- 1- Vepruesi me padrejtësi, ndihmuesi i tij

dhe pëlqyesi i veprimit të tij janë partnerë.¹⁰

2- Nëse gjenden këto tri gjëra tek çdo njeri, ai nuk pendohet: lënia e nxitimit, konsultimi dhe mbështetja te Zoti i Madhëruar.¹¹

3- Mos i sqaroni çështjet para se të ndodhin, se do të pendoheni.

Qëllimi i këshillimit të shokëve të tij, ka qenë përgatitja e tyre për të punuar në fushën e predikimit të Shpalljes hyjnore dhe të përhapjes së mendimeve të sakta

¹⁰ Fusulul Muhimetu, “Dhikri i Imam Xhevadit”.

¹¹ Fusulul Muhimetu, “Dhikri i Imam Xhevadit”.

politike. Ai u thoshte atyre që të kujdeseshin dhe të mendoheshin thellë në këto veprime dhe të mos reagonin negativisht, por të konsultoheshin dhe të studionin çdo mendim, me qëllim që të përfitonin prej mendimeve të të tjerëve dhe të mos bënë gabime.

Qëndrimi i shtetit ndaj imam Xhevadit (Paqja qoftë mbi të!)

Studimet dhe analizat për qëndrimin që kanë mbajtur dy kalifët abasit, ndaj imam Xhevadit (*Paqja qoftë mbi të!*), tregojnë qartë jo vetëm personalitetin drejtues të Imamit, por edhe pozitën e lartë që zinte te myslimanët. Umeti ishte i drejtuar kah ai, sepse ai përfaqësonte Imamatin e Ehli Bejtit (*Paqja qoftë mbi të!*), në atë kohë. Për këtë çështje, kemi kërkesën e Me'munit, i cili i kërkon imam Xhevadit (*Paqja qoftë mbi të!*) të vijë nga Medineja, në

vitin 211 Hixhri dhe martesën me vajzën e tij, Umu Fadëllin. Me'muni hyri në konflikt me të afërmit e tij për shkak të kësaj martese. Ai u përpoq të kuptonte qëndrimin e imam Xhevadit (*Paqja qoftë mbitë!*) dhe ta bashkonte me ndihmësit e tij. Por imam Xhevadi (*Paqja qoftë mbitë!*) ishte në të kundërtën e asaj. Ai vepronte rolin e tij dhe çdo hap që hidhte, ishte i studiuar. Lëvizte në kohën e duhur dhe të përshtatshme. Nuk pranoi të qëndrojë në Bagdad, me qëllim që të jetë larg ndjekjeve dhe bllokadave të shtetit. Për këtë, ai u kthye në Medine, për të zbatuar planet dhe të realizojë qëllimet e tij, si imam, predikues i Sheriatit. Pas vdekjes së Me'munit, në pushtet erdhi Mu'tesami. Ai ishte si të parët e tij. Kishte frikë Imamatin

e Ehli Bejtit (*Paqja qoftë mbi të!*) dhe pozitën e lartë të tyre. Mu'tasami, në vitin 219, e ftoi imam Xhevadin (*Paqja qoftë mbi të!*) të shkojë në Bagdad, sepse i frikësohej zgjerimit të ndikimit të tij, për të qenë më afër mjeteve kontrolluese të shtetit dhe për ta larguar nga roli i tij predikues. Imami shkoi në Bagdad dhe qëndroi derisa vdiq, në vitin 220 hixhri.

Ibn Shehërashub thotë: “Kur Mu'tasami erdhi në pushtet, filloi të kontrollojë gjendjen e Imamit. Ai i shkroi Abdul Melik El-Zejatit, që ta dërgojë tek ai imam Xhevadin (*Paqja qoftë mbi të!*) dhe Umu Fadëllin. El-Zejati dërgoi Ali ibn Jaktinin tek imam Xhevadi, që ta njoftojë rreth urdhrit të Mu'tasamit. Imam Xhevadi

(Paqja qoftë mbi të!) u përgatit dhe u nis për në Bagdad. Mu'tasami e shoqëroi dhe e nderoi atë, së bashku me Umu Fadëllin, duke i dhënë dhurata. Disa historianë thonë se Mu'tasami e kreu vrasjen e imam Xhevadit *(Paqja qoftë mbi të!)* duke vendosur helm në ushqim".

Për këtë ngjarje, Ibn Babevejhi thotë: "Mu'tasami e helmoi Muhamed ibn Aliun".¹² Imam Xhevadi udhëtoi për te Zoti i tij, kur ishte afërsisht njëzet e pesë vjeç. Edhe pse jetëshkurtër, jeta e tij ishte e mbushur me dituri, përpjekje, xhihad etj. Ai vdiq në Bagdad, në muajin Dhul-hixhxe, në vitin 220 Hixhri dhe u varros

¹² "El-Menakib", vëll. 4; "Dhikri i Imam Xhevadit".

në varrezat e kurejshëve, me gjyshin e tij,
Musa ibn Xhaferrin.

Haxhi Shejkh Vullnet Merja

nga Imam Xhevadi (Paqja goftëmbitë!)

40 Hadithe
nga imam Muhamed
Xhevadi (*Paqja goftë mbi të!*)

Hadithi 1

Imam Xhevadi (*Paqja qoftë mbi të!*) ka thënë:
“Besimtari ka nevojë për tri cilësi: suksesin nga Zoti i Plotfuqishëm, predikimin nga brenda vetes dhe të pranojë këshillat që i japin”.¹³

المؤمنُ يحتاجُ إلى ثلاثِ خصالٍ: توفيقٍ مِنَ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ، وَواعِظٍ مِنْ نَفْسِهِ، وَقَبُولٍ مِمَّنْ
يَنْصَحُهُ. (بخارالانوار، ج75، ص358)

فرمود: مؤمن در هر حال نیازمند به سه خصلت است: توفیق از طرف خداوند متعال،
واعظی از درون خود، قبول و پذیرش نصیحت کسی که او را نصیحت نماید.

¹³ “Biharul Enuar”, vëll. 75, f. 358.

Hadithi 2

Imam Xhevadi (*Paqja qoftë mbi të!*) ka thënë:
*“Takimi me miq dhe vëllezër të mirë pastron
dhe ndriçon zemrën, sjell lulëzimin e intelektit
e të urtësisë, edhe pse mund të jetë për në një
kohë të shkurtër”.*¹⁴

قال عليه السلام: ملاقاته الأخوان نَشْرَةً، وَ تَلْقِيحٌ لِلْعَقْلِ وَ إِنْ كَانَ نَزْرًا قَلِيلًا. (بحار الانوار،
ج 71، ص 353)

فرمود: ملاقات و دیدار با دوستان و برادران [خوب]، سبب صفای دل و نورانیت آن
می‌گردد و موجب شکوفایی عقل و درایت خواهد گشت؛ گرچه در مدت زمانی کوتاه
انجام پذیرد.

¹⁴ “Biharul Enuar”, vëll. 71, f. 353.

Hadithi 3

Imam Xhevadi (*Paqja qoftë mbi të!*) ka thënë:
“Bëni kujdes nga shoqërimi me të ligun, sepse
ai është si një shpatë e mprehur, që e ka pamjen
të bukur, por ndikimin të hidhur”.¹⁵

قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: إِيَّاكَ وَ مُصَاحِبَتَهُ الشَّرِيرِ، فَإِنَّهُ كَالسَّيْفِ الْمَسْلُوبِ، يَحْسُنُ مَنَظَرُهُ وَ يَفْسُخُ
أَثَرُهُ. (بجاراتانوار، ج 71، ص 198)

فرمود: مواظب باش از مصاحبت و دوستی با افراد شرور؛ چون که او همانند شمشیری
زهرآلود، براق است که ظاهرش زیبا و اثراتش زشت و خطرناک خواهد بود.

¹⁵ “Biharul Enuar”, vëll. 71, f. 198.

Hadithi 4

Imam Xhevadi (*Paqja qoftë mbi të!*) ka thënë:
“Si humbet ai, kur garantues i tij është Allahu?
Si shpëton ai, kur Allahu është thirrja e tij? Ai
që i shkëput shpresat tek Allahu dhe mbështetet
te dikush tjetër, Allahu do ta dorëzojë tek ai”.¹⁶

قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: كَيْفَ يُضَيِّعُ مِنَ اللَّهِ كَافِلُهُ، وَكَيْفَ يَنْجُو مِنَ اللَّهِ طَالِبُهُ، وَ مِنْ أَمَّ قَطَعَ إِلَى
غَيْرِ اللَّهِ وَ كَلَّمَ اللَّهُ إِلَيْهِ. (بخارا الانوار، ج 68، ص 155)

fermud: چگونگی گمراهی و درمانده خواهد شد کسی که خداوند سرپرست و متکفل اوست.
چطور نجات می یابد کسی که خداوند طالبش است. هر که از خدا قطع امید کند و به
غیر او پناهنده شود، خداوند او را به همان شخص واگذار می کند.

¹⁶ “Biharul Enuar”, vëll. 68, f. 155.

Hadithi 5

Imam Xhevadi (*Paqja qoftë mbi të!*) ka thënë:
“Kush nuk e njuh situatën, rrymat do ta
rrëmbejnë dhe ai do të humbasë”.¹⁷

قال عليه السلام: مَنْ لَمْ يَعْرِفِ الْعَوَارِدَ أَعْيَبَهُ الْقَصَادِرُ. (بحار الانوار، ج 68، ص 340)
فرمود: هرکس موقعیت شناس نباشد، جریانات، او را می ربایند و هلاک خواهد شد.

¹⁷ “Biharul Enuar”, vëll. 68, f. 340.

Hadithi 6

Imam Xhevadi (*Paqja qoftë mbi të!*) ka thënë:
“Të fajësosh të tjerët, pa asnjë arsye, do të
shkaktosh pakënaqësi dhe zemërim, ndërkohë që
nuk do të mund të fitosh kënaqësinë e tyre”.¹⁸

قال عليه السلام: مَنْ عَتَبَ مِنْ غَيْرِ اِزْتِيَابٍ اُعْتَبَ مِنْ غَيْرِ اسْتِغْتَابٍ. (بخار الانوار، ج 71،
ص 181)

فرمود: سرزنش کردن دیگران بدون علت و دلیل، سبب ناراحتی و خشم خواهد
گشت، درحالی که رضایت آنان نیز کسب نخواهد کرد.

¹⁸ “Biharul Enuar”, vëll. 71, f. 181.

Hadithi 7

Imam Xhevadi (*Paqja qoftë mbi të!*) ka thënë:
“*Adhurimi më i mirë është sinqeriteti*”.¹⁹

قال عليه السلام: أفضلُ العبادةِ الأُخْلَاصُ. (بخارا انوار، ج 68، ص 245)
فرمود: با فضیلت‌ترین و ارزشمندترین عبادت‌ها آن است که خالص و بدون ریا باشد.

¹⁹ “Biharul Enuar”, vëll. 68, f. 245.

Hadithi 8

Imam Xhevadi (*Paqja qoftë mbi të!*) ka thënë:
“Koha e lindjes së imam Mehdiut (Allahu e shpejtoftë ardhjen e tij!) është e fshehur nga njerëzit e kohës së tij dhe personaliteti i tij është i fshehur nga dituria e njerëzve. Ai mbart të njëjtin emër dhe pseudonim të të Dërguarit të Allahut (*Paqja e bekimi i Allahut qoftë mbi të dhe mbi familjen e tij!*)”.²⁰

²⁰ “Biharul Enuar”, vëll. 51, f. 32.

قال عليه السلام: يُخْفَى عَلَى النَّاسِ وِلَادَتُهُ، وَ يَغِيبُ عَنْهُمْ شَخْصُهُ، وَ هُوَ سَمِي رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ كَتَبَهُ. (بخارا الانوار، ج 51، ص 32)

فرمود: زمان ولادت امام عصر علیه السلام بر مردم زمانش مخفی است، و شخصش از شناخت افراد غایب و پنهان است؛ و او هم نام و هم کنیه رسول خدا صلی الله علیه و آله است.

Hadithi 9

Imam Xhevadi (*Paqja qoftë mbi të!*) ka thënë:
“Nderi i besimtarit është të mjaftohet me ato që
ka dhe të mos ia ketë nevojën pasurisë së të
tjerëve”.²¹

قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: عَزَّ الْمُؤْمِنُ غِنَاهُ عَنِ النَّاسِ. (بخارالانوار، ج 72، ص 109)
فرمود: عزت مؤمن در بی نیازی و طمع نداشتن به مال و زندگی دیگران است.

²¹ “Biharul Enuar”, vëll. 72, f. 109.

Hadithi 10

Imam Xhevadi (*Paqja qoftë mbi të!*) ka thënë:
“Kush e dëgjon një folës, e ka adhuruar atë; nëse folësi flet në emër të Zotit, atëherë dëgjuesi ka adhuruar Zotin, por, nëse folësi flet në gjuhën e shejtanit, atëherë ai ka adhuruar shejtanin”.²²

قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: مَنْ أَصْنَعِي إِلَى نَاطِقِي فَقَدْ عَبَدَهُ، فَإِنْ كَانَ التَّاطِقُ عَنِ اللَّهِ فَقَدْ عَبَدَ اللَّهَ،
وَإِنْ كَانَ التَّاطِقُ يُنْطِقُ عَنْ لِسَانِ إِبْلِيسَ فَقَدْ عَبَدَ إِبْلِيسَ. (كافي، ج 6، ص 434)
فرمود: هر کس به شخصی سخنران علاقمند و متایل باشد، بنده اوست، پس چنانچه سخنور برای خدا و از احکام و معارف خدا سخن بگوید، بنده خداست، و اگر از زبان شیطان و هوا و هوس و مادیات سخن بگوید، بنده شیطان خواهد بود.

²² “Biharul Enuar”, vëll. 6, f. 434.

Hadithi 11

Imam Xhevadi (*Paqja qoftë mbi të!*) ka thënë:
“Nuk të dëmton ty zemërimi i atij që kënaqet
me padrejtësinë”.²³

قال عليه السلام: لا يضرُّك سَخَطُ مَنْ رَضَاهُ الْجَوُّزُ. (بخارا انوار، ج 72، ص 380)
فرمود: تو را زیان نمی‌رساند، خشم آن کسی که رضا و خشنودیش جور و ستم است.

²³ “Biharul Enuar”, vëll. 72, f. 380.

Hadithi 12

Imam Xhevadi (*Paqja qoftë mbi të!*) ka thënë:
*“Kushdo që ju vjen për të kërkuar vajzën tuaj
për martesë dhe ju bindeni për fenë dhe besimin
e tij, atëherë martojeni me të, përndryshe, do të
bëheni shkak i shkatërrimit dhe i korrupsionit
në tokë”.*²⁴

قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: مَنْ حَظَبَ إِلَيْكُمْ فَرَضِيئُمْ دِينَهُ وَ أَمَانَتَهُ فَرَوْ جُوهَهُ، إِلَّا تَفْعَلُوهُ تَكُنْ فِتْنَةً فِي
الْأَرْضِ وَ فَسَادٌ كَبِيرٌ. (كافي، ج 5، ص 347)

فرمود: هر که به خواستگاری دختر شما آید و به تقوا و تدین و امانتداری او مطمئن
می‌باشید با او موافقت کنید، وگرنه سبب فتنه و فساد بزرگی بر روی زمین خواهید
شد.

²⁴ “Biharul Enuar”, vëll. 5, f. 347.

Hadithi 13

Imam Xhevadi (*Paqja qoftë mbi të!*) ka thënë:
“Nëse të paditurit do të kishin heshtur, njerëzit
nuk do të kishin mosmarrëveshje me njëri-
tjetrin”.²⁵

قالَ عليه السلام: لَوْ سَكَتَ الْجَاهِلُ مَا اخْتَلَفَ النَّاسُ. (بحار الانوار، ج 75، ص 81)
فرمود: چنانچه افراد جاهل ساکت باشند، مردم دچار اختلافات نمی شوند.

²⁵ “Biharul Enuar”, vëll. 75, f. 81.

Hadithi 14

Imam Xhevadi (*Paqja qoftë mbi të!*) ka thënë:
“*Kushdo që lavdëron dhe miraton një vepër të shëmtuar, ai është partner në të (edhe në dënim)*”.²⁶

قال عليه السلام: مَنْ اسْتَحْسَنَ قَبِيحاً كَانَ شَرِيكاً فِيهِ. (بخارالانوار، ج 75، ص 82)
فرمود: هر که کار زشتی را تحسین و تأیید کند، در [عقاب] آن شریک است.

²⁶ “Biharul Enuar”, vëll. 75, f. 82.

Hadithi 15

Imam Xhevadi (*Paqja qoftë mbi të!*) ka thënë:
“*Kushdo që nënshtrohet ndaj çdo veprimi, komandimi, lëvizjeje etj, pa siguri, para më të mirëve, ai e ka humbur veten dhe, si përfundim, nuk do të fitojë gjë, veç zemërimit dhe inatit*”.²⁷

قال عليه السلام: من اتقأ إلى الطمأنينة قبل الخيرة فقد عرأ نفسه للهلكة والعاقبة المفضية. (بحار الانوار، ج 75، ص 364)

ferمود: هر كس بدون اطمینان نسبت به جوانب [هر کاری، فرمانی، حرکتی و...] مطیع و پذیرای آن شود، خود را در معرض هلاکت قرار داده؛ و نتیجه‌ای جز خشم و عصبانیت نخواهد گرفت.

²⁷ “Biharul Enuar”, vëll. 75, f. 364.

Hadithi 16

Imam Xhevadi (*Paqja qoftë mbi të!*) ka thënë:
“Kushdo që kërkon ndihmën e Allahut, nuk do të ketë nevojë për njerëzit. Kushdo që i frikësohet Allahut, do të jetë i dashur te njerëzit, edhe nëse ata vetë nuk frikësohen”.²⁸

قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: مَنْ اسْتَعْنَى بِاللَّهِ افْتَقَرَ النَّاسُ إِلَيْهِ، وَمَنْ اتَّقَى اللَّهَ أَحَبَّهُ النَّاسُ وَ إِنْ كَرِهُوا. (بخارا انوار، ج 75، ص 79)

فرمود: هر که خود را به وسیله خداوند بی نیاز بداند مردم محتاج او خواهند شد و هر که تقوای الهی را پیشه خود کند خواه ناخواه، مورد محبت مردم قرار می گیرد، گرچه مردم خودشان اهل تقوا نباشند.

²⁸ “Biharul Enuar”, vëll. 75, f. 79.

Hadithi 17

Imam Xhevadi (*Paqja qoftë mbi të!*) ka thënë:
“I Dërguari i Allahut (*Paqja e bekimi i Allahut qoftë mbi të dhe mbi familjen e tij!*), i mësoi imam Aliut (*Paqja qoftë mbi të!*) një mijë fjalë. Çdo fjalë ka një mijë porta dijeje”.²⁹

قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: عَلَّمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ عَلِيًّا عَلَيْهِ السَّلَامُ أَلْفَ كَلِمَةٍ، كُلُّ كَلِمَةٍ يَفْتَحُ أَلْفَ كَلِمَةٍ. (بخارا انوار، ج 40، ص 134)

فرمود: حضرت رسول صلی الله علیه و آله، یک هزار کلمه به امام علی علیه السلام تعلیم نمود که از هر کلمه ای هزار باب علم و مسئله فرعی باز می شود.

²⁹ “Biharul Enuar”, vëll. 40, f. 134.

Hadithi 18

Imam Xhevadi (*Paqja qoftë mbi të!*) ka thënë:
“*Shërbimi dhe mirësia që nuk falënderohet për të, është si një e keqe e pafalshme*”.³⁰

قال عليه السلام: نِعْمَةٌ لَاتُشْكُرُ كَسَيِّئَةٍ لَاتُغْفَرُ. (بخار الانوار، ج 75، ص 364)
فرمود: خدمت و نعمتی که مورد شکر و سپاس قرار نگیرد، همچون خطائی است که
غیر قابل بخشش باشد.

³⁰ “Biharul Enuar”, vëll. 75, f. 364.

Hadithi 19

Imam Xhevadi (*Paqja qoftë mbi të!*) ka thënë:
“Besimi në Allahun e Plotfuqishëm është çmimi
i çdo gjëje dhe shkalla për të arritur çdo
lartësi”.³¹

قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: الْيَقِينُ بِاللَّهِ تَعَالَى تَمَنَّ يَكْفِي غَالٍ، وَ سَلَّمَ إِلَى كُلِّ عَالٍ. (بخار
الأنوار، ج 78، ص 5/364)

قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: اعْتِمَادٌ بِهِ خَدَاوَنَدٌ مَتَعَالٍ، بِهَيْهِ هَرَّ حَيْزٌ كَرَانِي اسْتِ وَ نَرْدَبَانِ رَسِيدِنِ بِيهِ
هَرَّ بِلِنْدَابِي.

³¹ “Biharul Enuar”, vëll. 78, f. 364-365.

Hadithi 20

Imam Xhevadi (*Paqja qoftë mbi të!*) ka thënë:
“Robit nuk i është i plotësuar besimi i vërtetë, derisa feja dhe dispozitat e saj të kenë përparësi mbi dëshirat (egon) e tij. Askush nuk do të jetë i humbur dhe i mjerë përveç atij që vë egon dhe dëshirat e tij trupore përpara fesë dhe dispozitave hyjnore”.³²

قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: لَنْ يَسْتَكْمَلَ الْعَبْدُ حَقِيقَةَ الْإِيمَانِ حَتَّى يُؤْتِرَ دِينَهُ عَلَى شَهْوَتِهِ، وَلَنْ يُهْلِكَ حَتَّى يُؤْتِرَ شَهْوَتَهُ عَلَى دِينِهِ. (بخار الانوار، ج 75، ص 81)

³² “Biharul Enuar”, vëll. 75, f. 81.

nğa Imam Xhevadi (Paqjaqoftëmbitë!)

فرمود: بندهای حقیقت ایمان را نمی‌یابد، مگر آنکه دین و احکام الهی را در همه جهات بر تمایلات و هواهای نفسانی خود مقدم دارد؛ و کسی هلاک و بدبخت نمی‌گردد، مگر آنکه هواها و خواسته‌های نفسانی خود را بر احکام الهی مقدم نماید.

Hadithi 21

Imam Xhevadi (*Paqja qoftë mbi të!*) ka thënë:
*“Ju këshilloj të studioni dhe të kërkoni dije, sepse kërkimi i dijes është detyrim, diskutimi për të është i pëlqyeshëm (mustehab). Dija është shkak i lidhjeve vëllazërore, është shkak dhe shenjë e mirësisë, është dhuratë në tubime (takime), është shoqëruese e njeriut në udhëtime dhe afrimetet në vetmi”.*³³

³³ “Biharul Enuar”, vëll. 75, f. 80.

قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: عَلَيْكُمْ بِطَلَبِ الْعِلْمِ، فَإِنَّ طَلَبَهُ فَرِيضَةٌ وَالْبَحْثُ عَنْهُ نَافِلَةٌ، وَهُوَ صِلَةٌ بَيْنَ الْأَخْوَانِ، وَدَلِيلٌ عَلَى الْمُرُوءَةِ، وَخُفَّةٌ فِي الْمَجَالِسِ، وَصَاحِبٌ فِي السَّفَرِ، وَ أُنْسٌ فِي الْعُرْبَةِ. (بخارا انوار، ج 75، ص 80)

فرمود: بر شما باد به تحصیل علم و معرفت، چون فراگیری آن واجب و بحث پیرامون آن مستحب و پُرفائده است. علم وسیله کمک به دوستان و برادران است، دلیل و نشانه مروّت و جوانمردی است، هدیه و سرگرمی در مجالس است، همدم و رفیق انسان در مسافرت است؛ و انیس و مونس انسان در تنهایی است.

Hadithi 22

Imam Xhevadi (*Paqja qoftë mbi të!*) ka thënë:
*“Përrulësia është stoli e diturisë; kultura (sjellja e mirë) është stoli e mendjes dhe shikimi me dashamirësi është stoli e durimit dhe e tolerancës”.*³⁴

قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: خَفِضُ الْجَنَاحِ زِينَةُ الْعِلْمِ، وَحُسْنُ الْأَدَبِ زِينَةُ الْعَقْلِ، وَبَسْطُ الْوَجْهِ زِينَةُ الْجِلْمِ. (بخارا انوار، ج 75، ص 91)
فرمود: تواضع و فروتنی زینت بخش علم و دانش است، ادب داشتن و اخلاق نیک زینت بخش عقل می باشد، خوشرویی با افراد زینت بخش حلم و بردباری است.

³⁴ “Biharul Enuar”, vëll. 75, f. 91.

Hadithi 23

Imam Xhevadi (*Paqja qoftë mbi të!*) ka thënë:
*“Në jetë, durimin bëje strehën tënde, varfërinë
dhe mjerimin bëje shoqëruesin tënd, epshet dhe
egon tënde kundërshtojë. Dije se kurrë nuk do
t'i fshihesh Zotit, prandaj bëj kujdes se në çfarë
gjendje do të jesh”*.³⁵

قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: تَوَسَّدِ الصَّبْرُ، وَاعْتَمِقِ الْفَقْرُ، وَارْضِ الشَّهَوَاتِ، وَ خَالِفِ الْهَوَى، وَ اعْلَمْ
أَنَّكَ لَنْ تَخْلُو مِنْ عَيْنِ اللَّهِ، فَانظُرْ كَيْفَ تَكُونُ. (بخارا انوار، ج 75، ص 358)

فرمود: در زندگی، صبر را تکیه گاه خود، فقر و تنگ دستی را هم نشین خود قرار بده و با

³⁵ “Biharul Enuar”, vëll. 75, f. 358.

40 hadithe

هواهای نفسانی مخالفت کن؛ و بدان که هیچ‌گاه از دیدگاه خداوند پنهان و مخفی نخواهی ماند، پس مواظب باش که در چه حالی خواهی بود.

Hadithi 24

Imam Xhevadi (*Paqja qoftë mbi të!*) ka thënë:
“Kushdo që e kryen plotësisht dhe saktë rukunë
e namazit, nuk i hyn tmerri i varrit”.³⁶

قال عليه السلام: مَنْ آمَّ زُكُوعَهُ لَمْ تُدْخِلْهُ وَحْشَةُ الْقَبْرِ. (كافي، ج. 3، ص 321)
فرمود: هرکس رکوع نمازش را به طور کامل و صحیح انجام دهد، وحشت قبر بر او وارد
نخواهد شد.

³⁶ “El Kafi”, vëll. 3, f. 321.

Hadithi 25

Imam Xhevadi (*Paqja qoftë mbi të!*) ka thënë:
*“Thjeshtësia është stoli për namazin, kurse braktisja dhe largimi prej asaj që nuk është e dobishme (për fenë, dynjanë dhe Ahiretin), është stoli e devotshmërisë njerëzore”.*³⁷

قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: الْخُشُوعُ زِينَةُ الصَّلَاةِ، وَتَرْكُ مَا لَيْعَنَى زِينَةُ الْوَرَعِ. (بخارا الانوار، ج 74، ص 131)

فرمود: خشوع و خضوع زینت بخش نماز خواهد بود، ترک و رها کردن آنچه [برای دین و دنیا و آخرت] سودمند نباشد زینت بخش ورع و تقوای انسان می باشد.

³⁷ “Biharul Enuar”, vëll. 74, f. 131.

Hadithi 26

Imam Xhevadi (Paqja qoftë mbi të!) ka thënë:
“Urdhërimi për të mirë dhe ndalimi nga e keqja,
janë dy krijesa prej krijesave të Allahut të
Madhëruar. Pra, kushdo që i ndihmon ata,
Allahu do ta nderojë atë dhe, kushdo që i braktis
ata, Allahu i Plotfuqishëm dhe i Lartësuar do ta
braktisë atë”.³⁸

قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: الْأَمْرُ بِالْمَعْرُوفِ وَ النَّهْيُ عَنِ الْمُنْكَرِ خَلْقَانِ مِنْ خَلْقِ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ، فَمَنْ
نَصَرَ هُمَا اعْتَزَّهُ اللَّهُ، وَمَنْ خَدَلَهُمَا خَدَلَهُ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ. (وسائل الشيعة، ج 16، ص 124)

³⁸ “Uesailu Shia”, vëll. 16, f. 124.

40 hadithe

فرمود: امر به معروف و نهی از منکر دو مخلوق الهی است، هر که آن‌ها را یاری و اجرا کند مورد نصرت و رحمت خدا قرار می‌گیرد و هر که آن‌ها را ترک و رهاگرداند، مورد خذلان و عقاب قرار می‌گیرد.

Hadithi 27

Imam Xhevadi (*Paqja qoftë mbi të!*) ka thënë:
“*Allahu i Plotfuqishëm dhe i Madhëruar ia merr pasurinë më të mirë dhe fëmijën më të shtrenjtë besimtarit, sepse dynjaja dhe gjërat e saj janë të pavlera për t'i dhënë atij një shpërblim të madh (në Ditën e Kiametit)*”.³⁹

قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: إِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ يَخْتَارُ مِنْ مَالِ الْمُؤْمِنِ وَمِنْ وُلْدِهِ انْفُسَهُ لِيَأْجُرَهُ عَلَى ذَلِكَ. (كافي، ج3، ص218)

فمود: ههنا خداوند متعال بهترین و عزیزترین ثروت و فرزند مؤمن را می‌گیرد، چون دنیا و متعلقات آن بی‌ارزش است تا [در قیامت] پاداش عظیمی عطاایش نماید.

³⁹ “El Kafi”, vëll. 3, f. 218.

Hadithi 28

Dikush i tha imam Xhevadit (*Paqja qoftë mbi të!*): “Më këshillo me një këshillë të plotë dhe të shkurtër!” Imami i tha: “Mbro veten nga turpi i menjëhershëm dhe nga zjarri i të ardhmes (Xhehenemi)”.⁴⁰

قال له رجل: اوصني بوصية جامعة مُختصرة؟
فقال عليه السلام: صُنْ نَفْسَكَ عَنْ عَارِ الْعَاجِلَةِ وَ نَارِ الْأَجَلَةِ. (عوالم العلوم و المعارف،
ج 23، ص 305)

شخصی به حضرت عرض کرد: مرا موعظه و نصیحتی کامل و مختصر عطا فرما؟ امام
علیه السلام فرمود: اعضا و جوارح ظاهری و باطنی خود را از ذلت و ننگ سریع و
زودرس، همچنین از آتش و عذاب آخرت، در امان و محفوظ بدار.

⁴⁰ “Eualemul Ulum uel Mearif”, vëll. 23, f. 305.

Hadithi 29

Imam Xhevadi (*Paqja qoftë mbi të!*) ka thënë:
“*Shoqërimi me të paditurit dhe të pafetë të çon në shthurje morali; shoqërimi me të urtët dhe të dijsmit të çon në rritjen dhe përsosjen e moralit*”.⁴¹

قال عليه السلام: فسادُ الأخلاقِ بِمُعَاشَرَةِ السُّفَهَاءِ، وَ صَلاَحُ الأخلاقِ بِمُناقَسةِ العُقلاءِ.
(بحار الانوار، ج 75، ص 82)

فرمود: معاشرت و هم‌نشینی با بی‌خردان و افراد لاپرواہی سبب فساد و تباهی اخلاق خواهد شد؛ و معاشرت و رفاقت با خردمندان هوشیار، موجب رشد و کمال اخلاقی می‌باشد.

⁴¹ “Biharul Enuar”, vëll. 75, f. 82.

Hadithi 30

Imam Xhevadi (*Paqja qoftë mbi të!*) ka thënë:
“*Kushdo që e viziton varrin e babait tim, imam
Ridhait (Paqja qoftë mbi të!), në Tus
(Mashhad), Zoti ia faltë mëkatet e mëparshme
dhe të ardhshme*”.⁴²

قال عليه السلام: مَنْ زَارَ قَبْرَ أَبِي بَطُوسٍ عَفَرَ اللَّهُ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ وَ مَا تَأَخَّرَ.
(وسائل الشيعة، ج 14، ص 550)

فرمود: هر که قبر پدرم را در طوس زیارت کند خداوند گناهان گذشته و آینده‌اش را
می‌آمرزد.

⁴² “Uesailu Shia”, vëll. 14, f. 550.

Hadithi 31

Imam Xhevadi (*Paqja qoftë mbi të!*) ka thënë:
“Tri cilësi tërheqin dashurinë: drejtësia në shoqërimin me njerëzit, ngushëllimi në vështirësi, nënshtrimi dhe kthimi në një zemër të shëndetshme (pastër)”.⁴³

قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: ثَلَاثُ خِصَالٍ تَجْتَلِبُ مِنَ الْمَحَبَّةِ: الْأَنْصَافُ فِي الْمَعَاشِرَةِ، وَ الْمُوَاسَاةُ فِي
الْمَشَادَةِ، وَ الْأَنْطَوَاعُ وَ الرَّجُوعُ إِلَى قَلْبِ سَلِيمٍ. (بجاراتانوار، ج 75، ص 82)
فرمود: سه خصلت جلب محبت می کند: انصاف در معاشرت با مردم، همدردی در
مشکلات آنها، همراه و همدم شدن با معنویات.

⁴³ “Biharul Enuar”, vëll. 75, f. 82.

Hadithi 32

Imam Xhevadi (*Paqja qoftë mbi të!*) ka thënë:
*“Kushtet për pranimin e pendimit janë katër:
pendimi me zemër, pendimi me gjuhë (shprehja
e pendimit), dëshmërimi për të njëjtin mëkat
dhe vendimi serioz për të mos e bërë më atë
mëkat”.*⁴⁴

قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: التَّوْبَةُ عَلَى أَرْبَعِ دَعَائِمٍ: نَدَمٌ بِالْقَلْبِ، وَاسْتِغْفَارٌ بِاللِّسَانِ، وَعَمَلٌ بِالْجَوَارِحِ،
وَ عَزْمٌ أَنْ لَا يَتَوَدَّ. (كشفا الغمه، ج 2، ص 349)

فرمود: شرایط پذیرش توبه چهار چیز است: پشیمانی قلبی، استغفار با زبان، جبران
کردن گناه نسبت به همان گناه و تصمیم جدی بر اینکه دیگر مرتکب آن گناه نشود.

⁴⁴ “Keshful Gamme”, vëll. 2, f. 349.

Hadithi 33

Imam Xhevadi (*Paqja qoftë mbi të!*) ka thënë:
“Tri janë veprat e të mirëve: kryerja e detyrave,
largimi nga të ndaluarat (gjynahet) dhe kujdesi
dhe respektimi i çështjeve dhe rregullave të
fesë”.⁴⁵

قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: ثَلَاثٌ مِنْ عَمَلِ الْأَبْرَارِ: إِقَامَةُ الْفَرَائِضِ، وَاجْتِنَابُ الْمَحَارِمِ، وَاخْتِرَاسُ مِنَ
الْعُغْلَةِ فِي الدِّينِ. (بخارا انوار، ج 5، ص 81)
فرمود: سه چیز از کارهای نیکان است: انجام واجبات الهی، ترک و دوری از گناهان،
مواظبت و رعایت مسائل و احکام دین.

⁴⁵ “Biharul Enuar”, vëll. 5, f. 81.

Hadithi 34

Imam Xhevadi (*Paqja qoftë mbi të!*) ka thënë:
“Dija është e dyllojshme: e shkruar dhe e
dëgjueshme. Dija e dëgjueshme është e
padobishme, derisa të vihet në praktikë”.⁴⁶

قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: الْعِلْمُ عِلْمَانُ مَطْبُوعٌ وَ مَسْمُوعٌ وَ لَا يَنْتَفَعُ مَسْمُوعٌ إِذَا لَمْ يَكْ مَطْبُوعٌ.

(بخارا الانوار، ج 75، ص 80)

فرمود: علم دوگونه است: علمی که شنیده شود و علمی که [علاوه بر شنیده شدن] تبعیت شود. علم شنیده شده تا زمانی که بدان عمل نشود، فایده‌ای ندارد.

⁴⁶ “Biharul Enuar”, vëll. 75, f. 80.

Hadithi 35

Imam Xhevadi (Paqja qoftë mbi të!) ka thënë:
“Në mes dy anëve të Tusit ka një pjesë që është
nga Xheneti dhe, kushdo që hyn në të, në Ditën
e Kiametit, do të jetë i sigurt nga zjarri”.⁴⁷

قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: إِنَّ بَيْنَ جَبَلِي طُوسٍ قَبْضَةً قُبِضَتْ مِنَ الْجَنَّةِ، مَنْ دَخَلَهَا كَانَ آمِنًا يَوْمَ
الْقِيَامَةِ مِنَ النَّارِ. (وسائل الشيعة، ج 14، ص 556)
فرمود: همانا بین دو سمت شهر طوس قطعه‌ای می‌باشد که از بهشت گرفته شده است،
هر که داخل آن شود و با معرفت زیارت کند، روز قیامت از آتش در امان خواهد
بود.

⁴⁷ “Uesailu Shia”, vëll. 14, f. 556.

Hadithi 36

Imam Xhevadi (*Paqja qoftë mbi të!*) ka thënë:
“*Kush e viziton varrin e hallës sime, Hazretit Masume, në Kum, Xheneti qoftë për të!*”⁴⁸

قال عليه السلام: مَنْ زَارَ قَبْرَ عَمَّتِي بِكُمِّ، فَلَهُ الْجَنَّةُ. (وسائل الشيعة، ج 14، ص 576)
فرمود: هر کس قبر عمه‌ام .. حضرت معصومه سلام‌الله‌علی‌ها .. را [با علاقه و معرفت] در
قبر زیارت کند، اهل بهشت خواهد بود.

⁴⁸ “Uesailu Shia”, vëll. 14, f. 576.

Hadithi 37

Imam Xhevadi (Paqja qoftë mbi të!) ka thënë:
“Kushdo që është i pranishëm te varri i një besimtari, ulet përballë Kibles, vendos dorën mbi varr dhe lexon shtatë herë suren “Kadr”, do të jetë i sigurt nga vështirësitë dhe vuajtjet e shkretëtirës së Mahsherit”.⁴⁹

قال عليه السلام: من زار قبر أخيه المؤمن فجلس عند قبره واستقبل القبلة و وضع يده على القبر و قرأ: «إنا أنزلناه في ليلة القدر» سبع مرات، أمن من الفرع الأكبر.
(وسائل الشيعه، ج3، ص 227)

⁴⁹ “Uesailu Shia”, vëll. 3, f. 227.

40 hadithe

فرمود: هرکس بر بالین قبر مؤمنی حضور یابد و رو به قبله بنشیند و دست خود را روی قبر بگذارد و هفت مرتبه سوره مبارکه «إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ» را بخواند از شداید و سختی‌های صحرای محشر در امان قرار می‌گیرد.

Hadithi 38

Imam Xhevadi (*Paqja qoftë mbi të!*) ka thënë:
“Janë tri gjëra që përftojnë kënaqësinë e Allahut të Madhëruar:

- 1. Të kërkosh shumë falje dhe të shprehësh keqardhje për gjynahet dhe gabimet;*
- 2. Të jesh modest dhe i matur;*
- 3. Të bësh shumë bamirësi (të japësh sadaka) dhe të bësh vepra të mira”.⁵⁰*

⁵⁰ “Biharul Enuar”, vëll. 75, f. 81.

قال عليه السلام: ثلاث يتلغن بالعبد رضوان الله: كثرة الاستغفار، و خفص الجانب، و كثرة الصدقة. (بحار الانوار، ج 75، ص 81)

فرمود: سه چیز، سبب رسیدن به رضوان خدای متعال است:

۱. نسبت به گناهان و خطاها، زیاد استغفار و اظهار ندامت کردن؛

۲. اهل تواضع کردن و فروتن بودن؛

۳. صدقه و کارهای خیر بسیار انجام دادن.

Hadithi 39

Imam Xhevadi (*Paqja qoftë mbi të!*) ka thënë:
*“Ai që bën padrejtësi, ai që ndihmon në bërjen
e padrejtësisë dhe ai që kënaqet me padrejtësinë,
janë bashkëfajtorë (ortakë)”*.⁵¹

قال عليه السلام: الْعَامِلُ بِالظُّلْمِ، وَالْمُعِينُ لَهُ، وَالرَّاضِي بِهِ شُرَكَاءُ. (بخارالانوار، ج 75،

ص 81)

فرمود: انجام دهنده ظلم، کمک دهنده ظلم و کسی که راضی به ظلم باشد، هر سه شریک
خواهند بود.

⁵¹ “Biharul Enuar”, vëll. 75, f. 81.

Hadithi 40

Imam Xhevadi (*Paqja qoftë mbi të!*) ka thënë:
*“Përulësia (modestia) është stoli e nderit dhe e dinjitetit; oratoria është stoli e fjalës; drejtësia është stolia e besimit; dinjiteti dhe mirësjellja janë stoli e veprave dhe e adhurimit; të mësuarit përmendësh është stoli e transmetimit”.*⁵²

قالَ عليه السلام: التَّوَضُّعُ زِينَةُ الْحَسَبِ، وَالْفَصَاحَةُ زِينَةُ الْكَلَامِ، وَ الْعَدْلُ زِينَةُ الْإِيمَانِ،
وَالسَّكِينَةُ زِينَةُ الْعِبَادَةِ، وَالْحِفْظُ زِينَةُ التَّرْوِيَةِ. (بحار الانوار، ج75، ص91)
فرمود: تواضع و فروتنی زینت بخش حسب و شرف، فصاحت زینت بخش کلام، عدالت

⁵² “Biharul Enuar”, vëll. 75, f. 81.

nğa Imam Xhevadi (Paqjaqoftëmbitë!)

زینت بخش ایمان و اعتقادات، وقار و ادب زینت بخش اعمال و عبادات؛ و دقت در ضبط و حفظ آن، زینت بخش نقل روایت و سخن است.

اسم الكتاب: اربعون حديث عن الإمام جواد عليه السلام

ترجمة الأحادي: اليسابتا فزا

تحت التز: الشيخ ولنت (عباس) مريا

الصحيح الادبي: بيريدا كولا

الصحيح اللغوي: ويولسا كاراي

الإخراج النهائي: صبريه فزا

الغلاف: صبريه فزا

الناشر: جمعيت نسيم

تيرانا: 2022